

Domweg gelukkig op de

Er is Nederland veel aan gelegen het eerste deel van de weg van Tarin Kowt naar Chora in Uruzgan voltooid te krijgen. 'Ik zie het als een metafoor voor ons verblijf.'

Door Noël van Bommel

Het lijkt het werk van een teletijdmachine in Uruzgan: een kaarsrechte, 7 meter brede asfaltweg door de graanvelden en amandelboomgaarden van de Afghaanse provincie. Inktzwart, in een landschap waarin verder alles en iedereen is bedekt met een laag zandkleurige stof.

Stap in een gebutste Toyota en rijd het provincieplaatsje Tarin Kowt uit, ga hobbelend de ondiepe rivier door en klim de steile oostoever op: daar begint punt 0 van de hagelnieuwe weg naar Chora. 10 centimeter dik kwaliteitsasfalt, op een aangestampt bed van 35 cm gravel, onder Duitse leiding neergelegd met Nederlands belastinggeld. De Uruzgani raken er niet over uitgepraat.

'De aannemer heeft echt zijn best gedaan', zegt een eerste gebruiker met verbazing zijn stem. 'Nu kunnen mijn patiënten snel naar het ziekenhuis', zegt een dorpsdokter halverwege de weg. Ik verloop mijn spullen nu gewoon zelf in Tarin Kowt, roept een oude boer in een dorpie zonder bazaar.

Reizigers die in 2006 dezelfde route aflegden, zien meer verschillen. In Tarin Kowt verrijzen buitenwijken, waar nieuwe muren van leem nog staan te drogen in de zon. De bazaar lijkt wel een bouwmarkt met stapels balken en rijen bakstenen. Hier en daar steken de eerste satellietshotels boven de muren uit.

Op de strategische T-splitsing naar de Wanow-brug, staat nog steeds een politiepost, maar ditmaal met een jeep en geïnformeerde agenten voor de deur. Vier jaar geleden verschool zich daar een groepje mannen achter zandzakken. Op de vraag van *de Volkskrant* waarom zij hun politieuniformen niet droegen, antwoordde de commandant: 'Veel te gevaarlijk! Dan zien de Taliban dat we agenten zijn!'

Bedelen

Er is Nederland veel aan gelegen het eerste deel van de nieuwe weg van Tarin Kowt naar Chora voltooid te krijgen, voor het vertrek eind dit jaar. Deze zomer moet de eerste 16 kilometer tot de mond van de beruchte Baluchvallei af zijn. 'Ik zie de weg als een metafoor voor ons hele verblijf hier', zegt diplomaat Jennes de Mol. Hij is de hoogste vertegenwoordiger van Buitenlandse Zaken in Uruzgan.

'Het project was niet makkelijk. We hebben jaren moeten praten, met alles en iedereen, maar we zijn er uiteindelijk op de een of andere manier in geslaagd de juiste partijen erbij te betrekken en te bedelen.' De weg is

volgens De Mol een permanente verbetering voor veel Uruzgani. 'Het leggen van de eerste 500 meter was mijn gelukkigste moment hier.'

Halverwege de weg, in het dorpie Kotwal, zijn ze ook blij. Vriendelijk verzoek ook de aansluitingsweg te asfalteren, klinkt het op een *shura* (een bijeenkomst) van dorpsoudsten. Kotwal ligt in een gebied dat nog maar kort door ISAF wordt bezocht, dus de verzoeken daar zijn nog wat simpel.

'Ik wil een waterpomp en een aggregaat om mijn land te bevoelen', roept een magere man in de hoek. 'Ik wil een operatie', zegt een kleine man die zijn zwaarbehaarde rug laat zien, waarin nog een Russische kogel zou zitten. 'Ik wil een extra kamer aan mijn huis voor patiënten', roept de dorpsdokter.

Een Nederlandse majoor van het Provincial Reconstruction Team (PRT) hoort het gelaten aan. 'Ik hoor al jullie persoonlijke wensen. Maar we zijn hier om over gezamenlijke proble-

men te praten, zoals de verdeling van water, de school en de veiligheid. Jullie moeten dat samen aanpakken, ook met andere dorpen en met de overheid. Wij willen jullie daarbij helpen.'

Cultureel adviseur Willem Vogelsang, die al sinds 2008 in Uruzgan werkt, zorgt voor verdere ontzorging. 'Wij kunnen u helpen, maar u moet zelf ook wat doen. Het moet wel van twee kanten komen. Waarom vullen jullie niet zelf die gaten in de toegangsweg en bouwen dat kamertje voor de dokter. Daar heeft iedereen belang bij.'

De diplomaat vertelt de mannen dat Nederland dit jaar uit Uruzgan vertrekt. 'Dat betekent dat ik u verder niet meer kan helpen. Maar wij laten u niet alleen achter, onze taken worden overgenomen door vrienden.' Hij wijst naar een Australische dame van USAID en een grote Amerikaan van USAID.

De Afghaan in de hoek: 'De aan-

dacht van de buitenlanders is oneerlijk verdeeld. In Tarin Kowt krijgen ze alle projecten, en wij krijgen niks!' Willem: 'U krijgt nu aandacht. En onze Amerikaanse en Australische vrienden zijn nu hier...' De boer: 'Er is hier geen werk, daarom worden hier zoveel bommen neergelegd.'

Een bijeenkomst over water is voor de Nederlanders slechts een aanleiding om de inwoners van Uruzgan te leren samenwerken - bij voorkeur tussen dorpen en tussen verschillende stammen - en hun de weg naar het provinciale bestuur te wijzen. Dat lukt aardig in gebieden waar ISAF al jaren aanwezig is. Maar in andere gebieden werkt iedereen elkaar tegen - waarvan de Taliban handig gebruik maken.

Propaganda

De Taliban verspreiden ook effectieve propaganda. Zo moeten de Nederlandse militairen tegenwoordig op iedere *shura* uitleggen dat de papaveroogst dit jaar niet is mislukt door vliegtuigen die stiekem gif spuiten over de gewassen. Ook de luizen die de belangrijke amandelbomen aantasten, zijn niet gestuurd door ISAF zoals de Taliban willen doen geloven.

Veel inwoners kunnen echter met eigen ogen zien dat er veel is verbeterd in Uruzgan. 'Toen ik hier acht jaar geleden kwam', zegt bijvoorbeeld Dr. Rahmatullah, 'was er geen elektriciteit, geen telefoon, geen school en geen weg.' Het ziekenhuis had van 3 tot 4 uur 's middags elektriciteit.

Nu bouwt de regering in Kabul, met westers geld, een netwerk van klinieken, is het aantal kinderen dat naar school kan vertienvoudigd, en zijn er veel meer Afghaanse soldaten en agenten op de been. Zonder 'tol' te heffen bij voorbijgangers, want hun salaris wordt nu wél betaald door Kabul.

'De veiligheid is wel beter', zegt de 28-jarige Aktar Mohammed die in Tarin Kowt een tweejarige cursus tot verpleegkundige volgt - gefinancierd door het Dutch Consortium Uruzgan, een samenwerking van vijf Nederlandse hulporganisaties. Aktar komt zelf uit Khas Uruzgan, ruim buiten het invloedsgebied van ISAF, en ook daar is het volgens hem veiliger geworden.

Medestudent Mahmed Hashim (20) uit Gizab vertelt dat zijn district in opstand is gekomen tegen de Taliban. 'Nee, dat is geen propaganda. Maar het moet nog blijken of dat wel een goed idee was.' Sayed Nabi (18) merkt weinig van ISAF. In zijn district Shahi di Hassas, ook buiten de inktvlek, controleren Amerikaanse commando's alleen het centrum. Daar-

buiten is volgens hem geen veiligheid.

In de nieuwe vrouwen vleugel van het provinciale ziekenhuis, een apart gebouw aan de oever van de rivier, krijgt ook een tiental jonge vrouwen les in verpleegkunde. Zij behoren tot de paar procent vrouwen die kunnen lezen en schrijven. Zij laten zich interviewen zonder boerka.

'Ik ging naar school toen ik 7 was', zegt de 18-jarige Amina. Zij woont met haar familie in Tarin Kowt en wil graag de mensen in haar woonplaats helpen. 'Het is nu makkelijker om als meisje naar school te gaan.' De 17-jarige Fatima werd door haar vader naar school gestuurd in het nabijgelegen Shah Mansoor. 'Het is nu veiliger en we hebben een televisie.' Hulporganisaties als DCU gaan door met hun werk in Uruzgan, ook al vertrekken de soldaten.

Dat soort positieve geluiden worden de laatste weken overstemd door zorgen over oplopende tribale span-

HOE ZIT HET?

Weg uit Uruzgan

Volgende maand arriveren de eerste Amerikaanse eenheden in Uruzgan om de taken van de Nederlanders over te nemen. Het nieuwe Provincial Reconstruction Team (PRT) werkt nu in Parwan (Oost-Afghanistan); de commandant toonde zich verrast over de tribale complexiteit in Uruzgan. Zijn PRT wordt na drie maanden weer afgelost. Enkele Nederlandse diplomaten willen langer blijven, om hun Amerikaanse collega's op weg te helpen. De gevechtseenheden worden geleverd door Taskforce Stryker uit het naastgelegen Kandahar. Die beschikken over gepantserde wielvoertuigen met een .50 mitrailleur op het dak. De Australiërs nemen enkele buitenposten over en sturen naar schatting een paar honderd man extra. Volgens de planners op het ISAF-hoofdkwartier in Kandahar worden in Uruzgan de gaten opgevuld die Nederland achterlaat. De nieuwe eenheden moeten voorkomen dat de situatie er verslechtert. Een uitbreiding van het invloedsgebied is voorlopig niet aan de orde. ISAF geeft prioriteit aan de naastgelegen provincie Helmand en aan een grote, komende operatie in Kandahar.

Autobahn in Uruzgan

Een arbeider maakt asfalt voor de weg die, onder Duitse leiding en met Nederlands geld, wordt aangelegd van Tarin Kowt naar Chora.

Foto's Raymond Rutting / de Volkskrant

ningen in Uruzgan. Door het vertrek van Nederland, dat in de afgelopen vier jaar samenwerking zocht met alle stammen van Uruzgan, is onzekerheid ontstaan onder plaatselijk leiders. Zij vrezen dat de oude garde het weer voor het zeggen krijgt - afkomstig van de relatief kleine, maar machtige Popalzai-stam.

Die verwachting koestert bijvoorbeeld Mohammed Daoud, de jonge leider van de Barakzai-stam. Die vrees niet zozeer de Taliban, maar eerder de wraak van oud-gouverneur Jan Mohammed Khan en de officieuze politiebaas Matiuallah Khan. De Nederlanders weigeren met die Popalzai-bazen te spreken - omdat zij te veel bloed aan hun handen hebben - maar de Amerikanen en Australiërs werken wel met hen.

Daoud: 'Als de Nederlanders weggaan, en de Amerikanen en Australiërs niet doen wat zij beloven, dan

“

Wij laten u niet alleen achter, onze taken worden overgenomen door vrienden

.....

vertrek ik uit Uruzgan.' De Barakzai-leider ontvangt in zijn bewaakte huis langs de nieuwe weg. 'Ik ga dan niet alleen. Dat hebben we onlangs afgesproken op een *shura*.'

Daoud somt de namen op van belangrijke leiders die in de afgelopen jaren met ISAF hebben samengewerkt: Malem Sadiq Khan, Nabi Khan Tokhi en Mohammed Hashim Khan.

Een veeg teken is volgens Daoud de manier waarop nieuwe leiders zijn benoemd na de opstand in Gizab. 'Matiuallah kwam en wees de nieuwe bestuurders aan. Niemand daar is blij met zijn keuze.'

Ook de manier waarop onlangs papavervelden zijn vernietigd, stemt somber: Popalzai-akkers werden ontzien. Daoud: 'De overheid is er niet voor ons. Ze behartigt alleen de belangen van de Popalzai.'

De groeiende macht van Matiuallah lijkt moeilijk te stuiten. Hij is rijk geworden door het verhuuren van zijn semi-officiële highway-police, hij laat zich omringen door adviseurs die in het buitenland hebben gewerkt en hij beschikt onder meer over een eigen radiostation. Zijn pri is bovendien prima.

'Wij krijgen niks van de overheid, maar Matiuallah deelt zijn moeizaam verdiende geld met weduwen en we-

“

Als de Amerikanen en Australiërs niet doen wat zij beloven, dan vertrek ik uit Uruzgan

.....

zen', beweert menig inwoner van Uruzgan.

Het wordt nog een hele kluit voor de Amerikanen en Australiërs om de komende tijd de lieve vrede te bewaren in Uruzgan, ook zonder de Taliban. Zij moeten de stammen overtuigen dat een ander type Amerikaan of Australiër het werk van de Nederlanders overneemt. Geen special forces

de rondzwerfen op zoek naar strijders, maar praters en ontwikkelingswerkers die iedereen met evenveel respect behandelen.

De opvolgers van Nederland zullen ook verder moeten bouwen aan het provinciaal bestuur. De gouverneur is al ontslagen, zonder overleg met Nederland. De cursussen ter verbetering van de kwaliteit van het bestuur gaan echter door. Gegeven door de Duitse hulporganisatie GTZ die ook de nieuwe weg heeft aangelegd.

Het niveau blijft laag: hoe controleer je gemaakte afspraken, hoe werkt een computer, hoe bewaar je papieren in mappen, en hoe scheid je belangrijke van onbelangrijke onderwerpen. Een van de duizend dingen die een nieuwe gouverneur moet aanpakken: een maximumsnelheid instellen voor de nieuwe weg. De Uruzgani rijden als gekken over hun eigen Autobahn.

ADVERTENTIE

Ik pin, ik chip,
ik betaal met IDEAL

mijn geld gaat goed
Triodos Bank

Poolse piloten negeerden waarschuwingen

WARSAUW Polen heeft dinsdag de cockpitgesprekken vrijgegeven van het regeringstoestel dat in april met president Lech Kaczynski en andere hoogwaardigheidsbekleders neerstortte in Smolensk in Rusland.

Uit het transcript van de laatste 39 minuten van de vlucht blijkt dat de piloten waarschuwingen van Russische

luchtvaartautoriteiten over dichte mist in de wind hebben geslagen en in de laatste twee minuten ook waarschuwingen van de boordcomputer dat ze te laag vlogen en moesten optrekken hebben genegeerd. De laatste geluiden zijn schreeuwen en vloeken, als het vliegtuig voor de crash een boomtop raakt.

Poolse en Russische onderzoekers hebben nog geen definitieve conclu-

sies getrokken over de oorzaak van het ongeluk dat Kaczynski en 95 anderen het leven kostte, maar alle informatie wijst op fouten van de piloten, in combinatie met slechte weersomstandigheden. De cockpitopnamen lijken die theorie te staven.

De regering van premier Donald Tusk gaf de informatie vrij om allerlei samenzweringstheorieën te ontzenuwen. AP

ADVERTENTIE

Mijn spaargeld
werkt bij Nukuhiva

mijn geld gaat goed
Triodos Bank

SARAH FERGUSON

'Het was de drank'

De Britse oud-prinses Sarah Ferguson heeft dinsdag in de talkshow van Oprah Winfrey bekend dat ze aan de drank was en 'in de goot lag' toen ze zichzelf tegen betaling van zo'n 575.000 euro aanbood als bemiddelaar tussen een undercoverjournalist en haar ex-man prins Andrew. De journalist deed zich voor als een zakenman. ANP

ADVERTENTIE

Ik beleg bij de duurzaamste
bank ter wereld

mijn geld gaat goed
Triodos Bank

www.triodos.nl